

19de vergadering

Dinsdag 5 februari 2008

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Timmerman-Buck

Tegenwoordig zijn 71 leden, te weten:

Asscher, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Van Bijsterveld, De Boer, Böhler, Broekers-Knol, Doek, Dölle, Van Driel, Dupuis, Duthler, Eigeman, Elzinga, Engels, Essers, Franken, Goyert, De Graaf, Hendriks, Hermans, Hillen, Ten Hoeve, Hofstra, Holdijk, Ten Horn, Huijbregts-Schiedon, Janse de Jonge, Van Kappen, Klein Breteler, Kneppers-Heijnert, Koffeman, Kox, Kuiper, Lagerwerf-Vergunst, Laurier, Leijnse, Leunissen, Van der Linden, Linthorst, Meindersma, Meulenbelt, Meurs, Noten, Peters, Putters, Quik-Schuijt, Rehwinkel, Reuten, Rosenthal, Russell, Schaap, Schouw, Schuurman, Slager, Slagter-Roukema, Smaling, Strik, Swenker, Sylvester, Tan, Terpstra, Timmerman-Buck, Vedder-Wubben, Vliegthart, De Vries, De Vries-Leggedoor, Werner, Westerveld, Willems en Yildirim,

en mevrouw Van der Hoeven, minister van Economische Zaken,

alsmede de Tweede Kamerleden Van de Camp, Griffith en Van der Staaij.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Thissen, wegens bezigheden elders;

Van de Beeten, wegens ziekte;

Huijbregts-Schiedon, wegens verplichtingen verband houdend met de hoofdfunctie.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2007 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (31290-B).**

Dit wetsvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: Dan is aan de orde de brief van het lid Kox van 4 februari 2008 houdende het verzoek tot interpellatie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het al dan niet in strijd met de Grondwet handelen door politieke partijen, als zij hun leden van Provinciale Staten oproepen om bij verkiezingen voor de Eerste Kamer de door de partijen vastgestelde lijstvolgorde te respecteren.

Ik constateer dat de heer Kox een toelichting wil geven.

De heer **Kox** (SP): Voorzitter. Het aantal interpellatieverzoeken in deze Kamer is niet zo groot dat ik mij precies herinner hoe de procedure was, maar het lijkt mij gepast om kort toe te lichten waarom ik dit verzoek aan de Kamer voorleg. Er is al omschreven wat het onderwerp is waarover ik met de minister van BZK van gedachten zou willen wisselen, namelijk haar mening over het al dan niet zich verdragen met de Grondwet als partijen hun leden van provinciale staten oproepen om een door hun partij vastgestelde lijstvolgorde bij de verkiezingen van de Eerste Kamer te respecteren. Bij de afgelopen verkiezingen voor de Eerste Kamer riepen CDA, PvdA, VVD, SP en GroenLinks, ieder op hun eigen manier, hun vertegenwoordigers in provinciale staten op om de door de partijen vastgestelde lijstvolgorde te respecteren. Indien de minister van BZK en met haar de regering van mening is dat zulks in strijd is met de Grondwet – wij hebben dat terug kunnen lezen in een aantal berichten in de media, gebaseerd op een brief van de minister aan een Statenlid ergens in het land – zou er sprake zijn van een ernstig verschil van mening tussen de regering en een aantal in de Eerste en Tweede Kamer vertegenwoordigde politieke partijen over de interpretatie van de Grondwet. Het lijkt de fractie van de SP daarom zaak, snel duidelijkheid over deze zaak te krijgen. Een interpellatie is daartoe het meest gepaste middel. Ik hoop dat de Kamer dit verzoek wil honoreren.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het verzoek van de heer Kox toe te staan en de interpellatie te houden op dinsdag 26 februari 2008, bij de aanvang van de vergadering.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Nu zou aan de orde zijn de hoofdelijke stemming over wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de kansspelen houdende tijdelijke bepalingen met betrekking tot kansspelen via internet (30362). Echter, bij brief van 4 februari 2008 (Kamerstuk EK 30362, H) heeft de minister van Justitie verzocht, deze stemming uit te stellen in verband met recente ontwikkelingen inzake de handhaving van het verbod op het aanbieden van kansspelen op het internet. Gehoord het College van Senioren stel ik voor, aan het verzoek van de minister te voldoen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het voorstel van wet van de leden Van de Camp, Depla, Griffith en Van der Staaij houdende regels over de parlementaire enquête (Wet op de parlementaire enquête 200.) (30415)**, en van:
- de motie-Dölle over doelen, onderwerpen en bevoegdheden in het enquêterecht (30415, letter H);
- de gewijzigde motie-Rehwinkel over een nadere regeling van het verschoningsrecht op non-incriminatie alsmede van de binnentredingsbevoegdheid (30415, letter J).

(Zie vergadering van 29 januari 2008.)

De **voorzitter**: Ik heet de initiatiefnemers en de minister wederom van harte welkom in dit huis.

De beraadslaging wordt heropend.

□

De heer **Schaap** (VVD): Voorzitter. Graag wil ik in derde termijn enkele opmerkingen maken over beide ingediende moties. Dit kan ook als een stemverklaring worden beschouwd, mocht de VVD-fractie in dit slotdebat niet meer van opvatting veranderen.

Over de motie-Dölle had ik al gesteld dat deze op basis van vage criteria op voorhand de onderwerpen wil limiteren die zich lenen voor een parlementaire enquête. Bij wijze van stemverklaring herhaal ik nog eens dat de criteria zo algemeen zijn gesteld dat onduidelijk is, over welke onderwerpen het nu eigenlijk gaat. Ook bij duidelijker criteria is er in de praktijk altijd wel een redenering mogelijk die een onderwerp relevant maakt in wetgevende of politieke zin. De VVD-fractie heeft geen behoefte aan dit soort stuurloze vaagheden. De besluitvorming over de relevantie van een onderwerp kan in voorkomende gevallen worden overgelaten aan de wijsheid van het parlement op dat moment. Wij hoeven onszelf daarbij niet nu al voor de voeten te lopen, en wij zullen dus tegen deze motie stemmen.

De heer **Dölle** (CDA): Uw reactie is opmerkelijk, want u vindt de criteria, die overigens die van de Raad van State zijn, vaag en vervolgens zegt u dat het eigenlijk niet

uitmaakt, want je kunt altijd wel een verhaal vinden waardoor een onderwerp onder het enquêterecht kan worden gebracht. Ik neem aan dat u het laatste zo niet bedoelt, want wij gaan wel uit van een redelijke wetgever en van een redelijke interpretatie. Waar de regering bevoegd is, bestaat ministeriële verantwoordelijkheid en daarover kan een enquête gaan. Desondanks is het jammer dat u de opmerkelijke opvatting uit – ik heb uiteraard ook de weblog van uw fractievoorzitter gelezen – dat de Kamer zelf in alle omstandigheden uitmaakt, waarover een enquête gaat.

De heer **Schaap** (VVD): Akkoord.

Op de gewijzigde motie-Rehwinkel wil ik wat uitgebreider ingaan. Ik doe dat niet omdat ik de motie zo boeiend vind dat deze een uitgebreide behandeling verdient, integendeel, dit soort moties is zo zwak dat je ze liever onbesproken laat. Ik heb commentaar op inhoudelijke aspecten en vooral op de vorm, waarbij ik begin met de inhoudelijke aspecten. Wat de bevoegdheid tot binnentreden door een enquêtecommissie betreft, is de voorliggende wet erg zorgvuldig. De wet spreekt van "vrijwilligheid", dus instemming door betrokkenen, en van een afgebakend doel van het binnentreden, namelijk het ondersteunen van de waarheidsvinding. Gedurende de behandeling van deze wet zijn deze voorwaarden nadrukkelijk herhaald. Het is mij volstrekt onduidelijk, wat de nadere regeling hieraan kan toevoegen. Dit onderdeel van de gewijzigde motie lijkt mij dan ook overbodig.

Kwalijker is het eerste deel van de gewijzigde motie: het regelen van zwijgrecht, dat wil zeggen het opnemen van een verschoningsrecht tot non-incriminatie. Zwijgrecht van verhoorden berooft een enquêtecommissie van haar belangrijkste instrument van waarheidsvinding. Ik heb de heer Rehwinkel een analogie horen formuleren met het zwijgrecht in strafprocessen. Zo'n analogie gaat geheel mank. In een strafproces gaat het om schuld en bewijsvoering, waaraan een verdachte zelf niet hoeft mee te werken. Ten behoeve van de bewijsvoering staan de justitiële autoriteiten vele wegen open om de feitelijke stand van zaken boven water te krijgen. Het verhoor vormt daarvan slechts een onderdeel. In een enquête gaat het niet om schuld en bewijsvoering, maar om waarheidsvinding omwille van het ontrafelen van complexe vraagstukken, zo complex dat de getuigenissen van verhoorden daarvoor een onmisbaar element vormen. Onthullingen leiden niet tot beschuldigingen. De verhoorden worden daarvan op onderhavige punten gevrijwaard. Uiteraard bieden onthullingen voor verschillende autoriteiten, zoals OM, NMA of FIOD, een grond voor actie. De wet en de Kamerbehandelingen hebben voldoende duidelijk gemaakt dat enquêtecommissie en parlement om deze reden uiterst zorgvuldig moeten omgaan met het verhoor en met de consequenties van de waarheidsvinding. Verder biedt de wet voor pijnlijke gevallen voldoende wegen voor een discrete behandeling van de verhoorden. Het invoeren van zwijgrecht kan maar al te gemakkelijk tot ingewikkelde procedures leiden als een verhoorde zich daarop meent te kunnen beroepen. Dit maakt een enquête hinderlijk gecompliceerd. Erger nog zijn gevallen waarin verhoorden rechtmatig gebruik zullen kunnen maken van het zwijgrecht. Dit doet zich met name voor als misstanden aan de orde zijn, en het verhoor nodig is om hierover duidelijkheid te krijgen. Juist in dergelijke gevallen maakt